

Adviescommissie Omgevingskwaliteit

Jaarverslag 2024

Gemeente Heerenveen

hûsenhiem

Voorwoord

Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 is de advisering vanuit hûs en hiem sterker gericht op een integrale benadering van het brede begrip omgevingskwaliteit. Een belangrijke rol is daarbij weggelegd voor de Adviescommissie Omgevingskwaliteit, waarvan de leden door de gemeenteraad zijn benoemd. De adviescommissie bestaat uit deskundigen op het vlak van architectuur, stedenbouw, landschap en monumentenzorg en is onderdeel van het bredere instrumentarium van de gemeente om vanuit het publieke domein kwaliteit van de leefomgeving te bevorderen. In de Verordening op de Adviescommissie is opgenomen dat jaarlijks een verslag aan de gemeenteraad dient te worden voorgelegd. Dit verslag betreft het kalenderjaar 2024 waarin de advisering is gebaseerd op de Omgevingswet.

In de Memorie van Toelichting op de Omgevingswet wordt omgevingskwaliteit als volgt omschreven: 'Omgevingskwaliteit duidt op het belang van aspecten als cultureel erfgoed, architectonische kwaliteit van bouwwerken, stedenbouwkundige kwaliteit en kwaliteit van natuur en landschap. Het gaat daarbij zowel om de menselijke beleving van de fysieke leefomgeving als om de intrinsieke waarden die de maatschappij toekent aan de identiteit van gebieden en aan dier- en plantensoorten.'

Het college van B&W legt aanvragen voor een omgevingsvergunning of voor de aanwijzing van gemeentelijke monumenten voor aan de adviescommissie. De advisering richt zich ook tot het college. Beoordeling is gebaseerd op de door de gemeenteraad vastgestelde beleidskaders en criteria. Nieuw is dat de adviescommissie bij elk voorstel in de beoordeling onderzoekt of het plan een positieve bijdrage levert aan de instandhouding of verbetering van de omgevingskwaliteit. Wij beschouwen dat als een enorme verbetering ten opzichte van het inmiddels achterhaalde begrip of het plan al of niet 'voldoet aan redelijke eisen van welstand'. Adviezen van de commissie worden vrijwel altijd opgevolgd, al kán het college daarvan gemotiveerd afwijken. Als er door het college meermaals afgeweken wordt op een specifiek aspect kan dat voor de gemeenteraad aanleiding zijn om het beleid op dat aspect aan te passen.

Naast een rapportage en aanbevelingen bevat dit verslag cijfers over aard en omvang van de aanvragen in uw gemeente, afgezet tegen het provinciale gemiddelde en ten opzichte van 2023 maar staat los van de financiële verantwoording. Het is goed om te weten dat de kosten voor advisering door hûs en hiem worden doorberekend aan de aanvragers van een omgevingsvergunning. Dat betekent ook dat hûs en hiem niet op de begroting van de gemeente staat. Voor nadere informatie over de financiën en de bedrijfsvoering verwijzen wij u graag naar het algemeen jaarverslag van de gemeenschappelijke regeling, dat separaat aan de gemeenteraad wordt aangeboden.

Kwaliteit komt tot stand in de dialoog en het is mensenwerk. Graag gaan wij ook met u nader in gesprek. Wij stellen het zeer op prijs als u een keer één van de openbare zittingen van de adviescommissie in de gemeente bij kunt wonen. U bent van harte welkom. In het kader van het 100-jarig jubileum van de adviescommissie in 2025 organiseren wij ontmoetingen met raadsleden, bijvoorbeeld in de vorm van een fietstocht om samen te ontdekken en te bespreken hoe we de kwaliteit van de leefomgeving in de gemeente nog beter kunnen beschermen en bevorderen. Laat het ons weten als u daarvoor belangstelling heeft.

Namens uw adviescommissie omgevingskwaliteit,

Marc A. Visser,
voorzitter

Het jaar 2024 in vogelvlucht

De Gemeente Heerenveen is één van de 17 Friese gemeenten die de Adviescommissie Omgevingskwaliteit hûs en hiem hebben aangewezen als geïntegreerde welstands- en monumentencommissie. Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024, gaat deze commissie door onder de naam Gemeentelijke Adviescommissie Omgevingskwaliteit.

Commissie

De gemeenteraad van Heerenveen heeft bij de vaststelling van haar welstandsbeleid uitgebreid invulling gegeven aan de zogenaamde 'Kan-bepaling'. Dit betekent dat hûs en hiem lang niet alle aanvragen voor een omgevingsvergunning ter beoordeling voorgelegd krijgt. Dit verslag behandelt enkel (en geeft alleen zicht op) de aanvragen die wel door hûs en hiem beoordeeld zijn.

Lokaal worden de plannen binnen uw gemeente onder mandaat behandeld door twee adviseurs van hûs en hiem. Een van hen fungeert voor een periode van drie jaar als voorzitter van de zogenoemde lokale commissie. In verband met een planningswijziging is het voorzitterschap voor de lokale commissie van Heerenveen halverwege dit adviesjaar gewisseld. De secondant rouleert altijd per vier maanden. Alle adviseurs zijn onafhankelijk ten opzichte van de gemeentelijke organisatie en de aan hen voorgelegde plannen.

De samenstelling van de lokale commissie was in 2024:

• Voorzitter
drs. Marloes Eskens	• Monumentdeskundige
drs. Gertjan Timmer
ir. Gerrit Boschloo
drs. Marloes Eskens
• Secondanten
1e periode: ir. Gerrit Boschloo
2e periode: ir. Johan de Vries
3e periode: ir. Gerrit Boschloo	• Gemeentelijke ondersteuning
Jan Beeksma

Werkwijze

De adviescommissie vergadert eens in de twee weken op het gemeentehuis van Heerenveen. De agenda wordt voorbereid door de ambtelijke dienst en alle relevante informatie wordt door de dienst beschikbaar gesteld. Van elke planbehandeling stelt de commissie een advies op voor het college. De gemeente zorgt voor het openbaar maken van de adviezen.

De commissie vergadert openbaar, tenzij er plannen aan de orde zijn die nog in een vertrouwelijk stadium zijn. De vergaderdatum en de agenda worden gepubliceerd op de gemeentelijke website. De werkwijze van de commissie is erop gericht de beoordeling van de plannen zoveel mogelijk in dialoog met de aanvrager te doen. In 2022 konden de vergaderingen gelukkig weer fysiek plaatsvinden. Het directe contact met zowel de gemeente ambtenaren als met de aanvragers draagt in grote mate bij aan een plezierig en efficiënt proces en bevordert daarmee de uiteindelijke kwaliteit van de plannen. Aanvragers kunnen fysiek aanschuiven, maar hebben ook de mogelijkheid om via een digitale verbinding deel te nemen aan de vergadering.

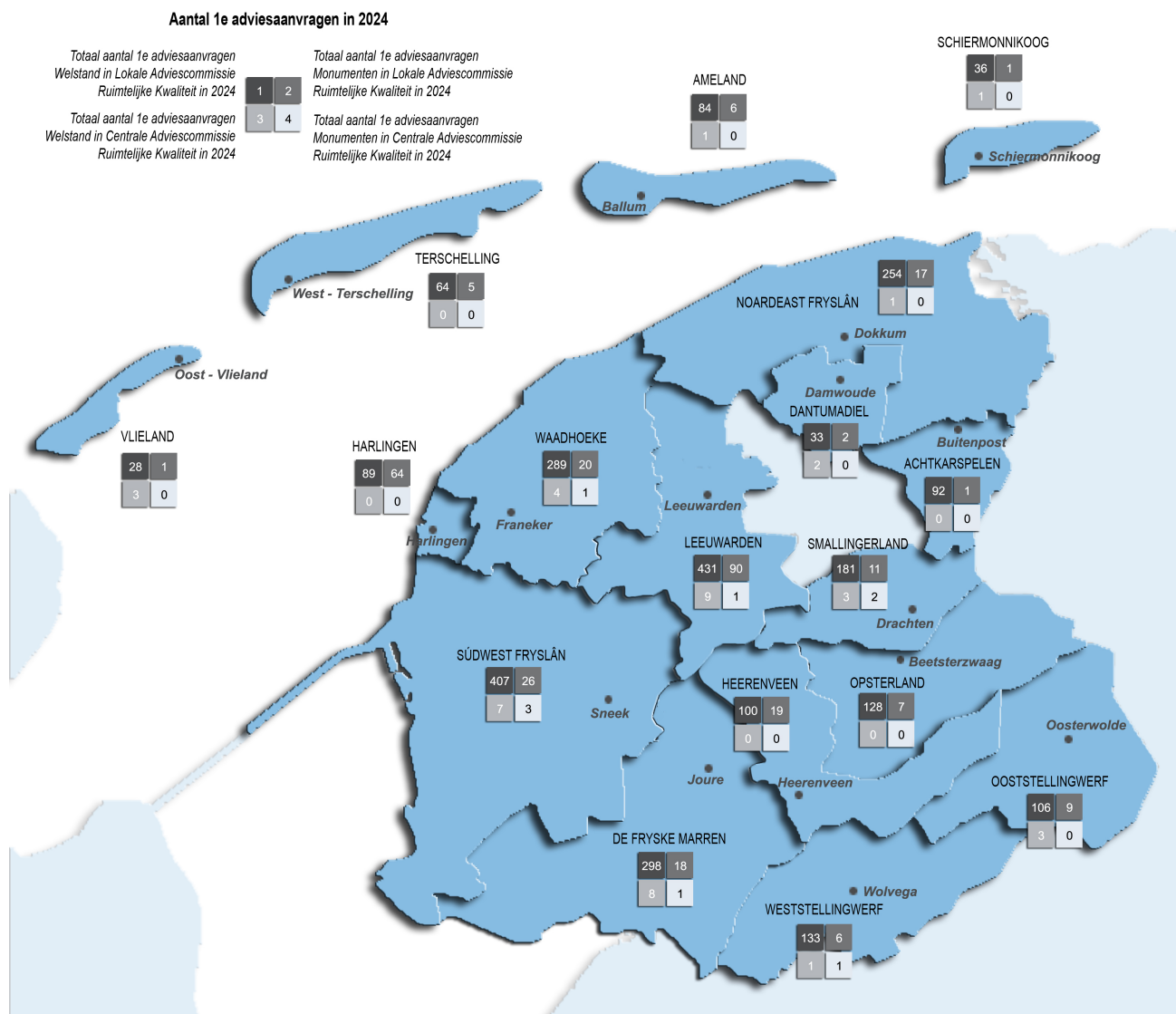
Aanbeveling: De commissie adviseert om aan te sturen op een openbare behandeling van de plannen en alleen bij zwaarwegende redenen een vooroverleg besloten te houden.

2024 in cijfers

De commissie heeft in 2024 in totaal 119 eerste adviesaanvragen behandeld. Dat zijn er 28 minder ten opzichte van 2023. Van de 119 aanvragen betroffen 19 aanvragen een gemeentelijk monument of een rijksmonument. Op de overzichtskaart kunt u zien hoe de aantallen van eerste planbehandelingen over de gehele provincie verdeeld zijn.

Voor zover ons bekend werden in 2024 op vijf na alle adviezen overgenomen door het college van B&W. Terugkoppeling van afwijking van het advies is voor de commissie waardevol omdat hiermee een goede afstemming gewaarborgd blijft tussen de advisering en de beleidsintenties van de gemeente.

Aanbeveling: De commissie adviseert u om afwijkingen van onze adviezen terug te (blijven) koppelen om goede afstemming te waarborgen tussen de advisering en de beleidsintenties van de gemeente.

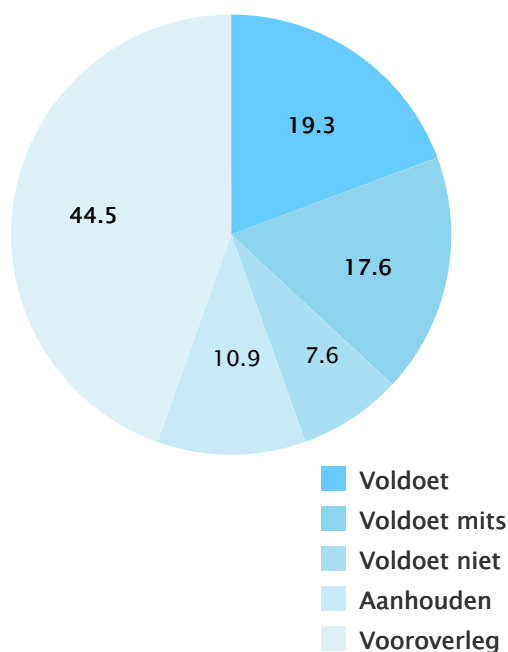

83%

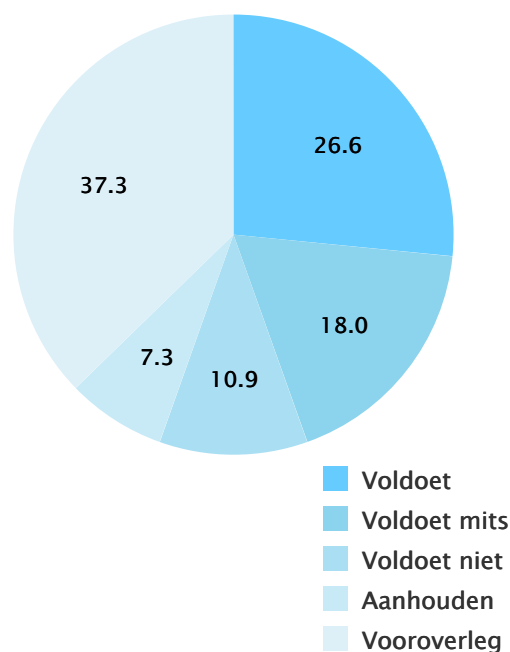
van de formele aanvragen kreeg in één keer een 'voldoet' of een 'voldoet mits' advies.

Met 28% was de groep aanvragen met een bouwsom tussen €25.000 en €100.000 de sterkst vertegenwoordigde categorie.

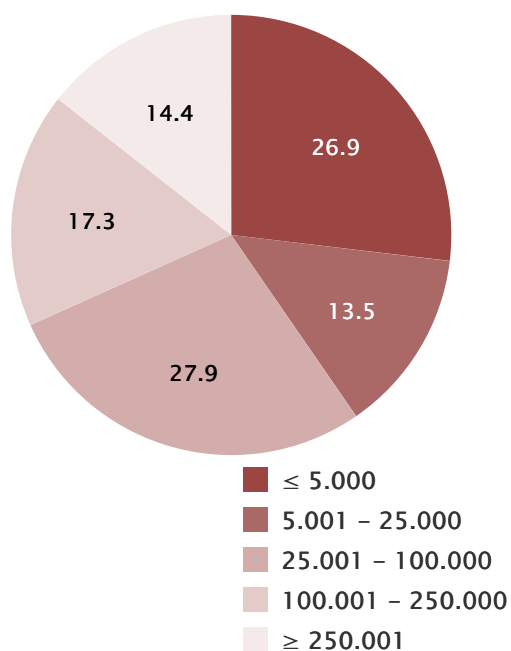
Percentage naar Aard van Advies Gemeente

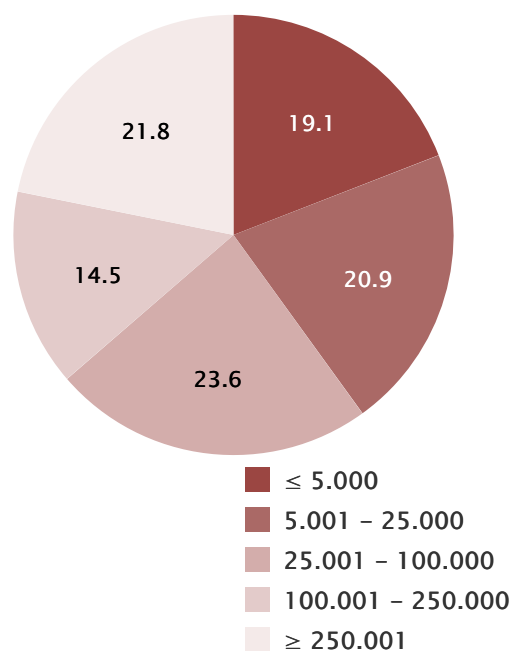
Percentage naar Aard van Advies Provinciaal

Percentage Adviezen naar Bouwsom Gemeente

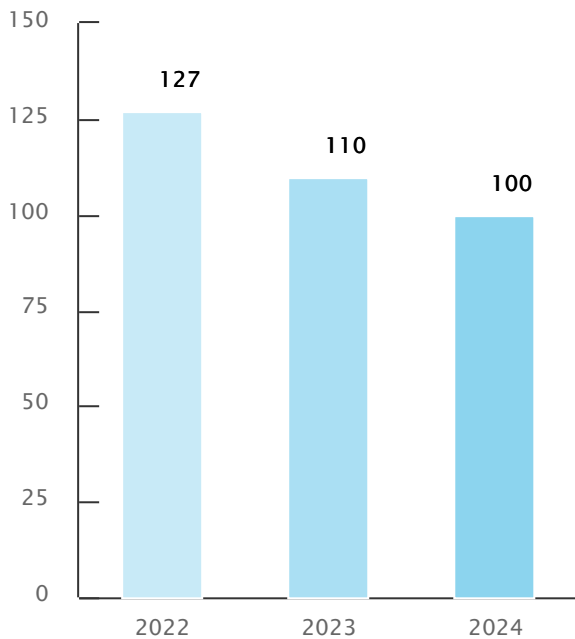
Percentage Adviezen naar Bouwsom Provinciaal

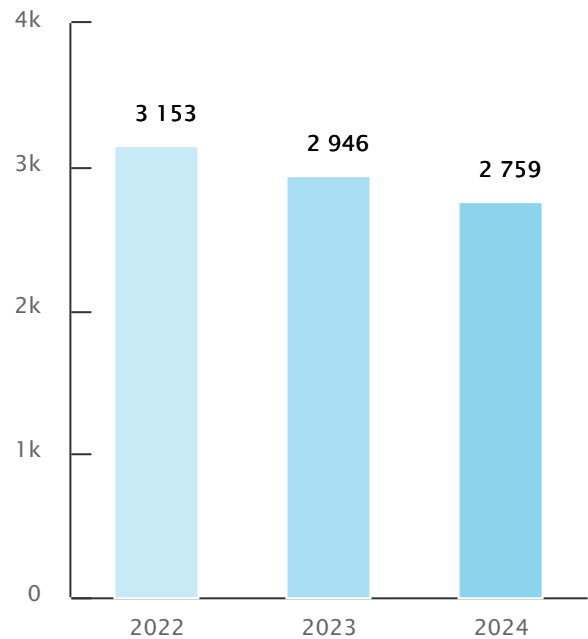
122

planbehandelingen werden in de vergadering toegelicht door de aanwezige initiatiefnemer of de ontwerper.

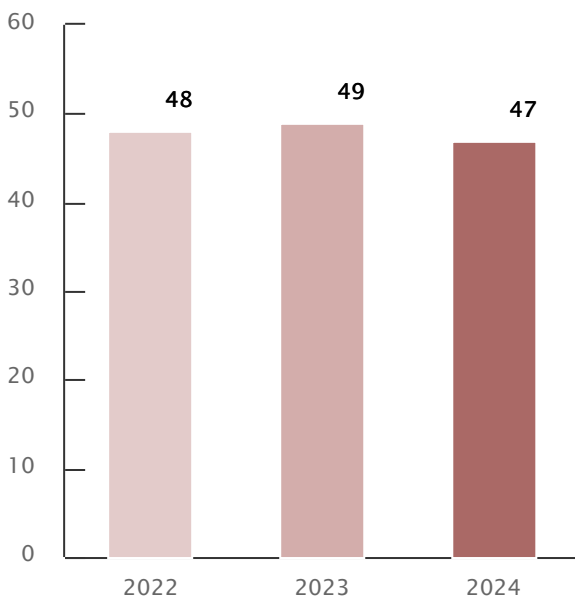
Aantal 1e Adviesaanvragen Gemeente

Aantal 1e Adviesaanvragen Provinciaal

Percentage bezoekers Lokale Commissie Gemeente

Percentage bezoekers Lokale Commissie Provinciaal

NIEUWE TABEL

	Gemeente Heerenveen			Provinciaal		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
1e welstandsadviesaanvragen	127	110	100	3153	2946	2759
behandelingen/welstandsaanvr.	1,98	2,27	1,98	2	1,91	2,02
1e monumentenadviesaanvragen	47	37	19	325	355	303
behandelingen/monumentaansvr.	1,72	2,03	3,16	1,78	1,76	2,26
totaal aantal 1e aanvragen	174	147	119	3478	3301	3062
adviesgelden (x € 1000)	41,0	48,2	40,4	1090	1149,7	1474,3

TABEL B

	Gemeente Heerenveen			Provinciaal		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Voldoet	23,0%	10,2%	19,3%	24,6%	27,6%	26,6%
Voldoet mits	14,4%	16,3%	17,6%	17,6%	17,0%	18,0%
Voldoet niet	9,2%	14,3%	7,6%	13,3%	14,3%	10,9%
Aanhouden	4,0%	4,1%	10,9%	5,0%	3,8%	7,3%
Vooroverleg	49,4%	55,1%	44,5%	39,5%	37,3%	37,3%

TABEL C

	Gemeente Heerenveen			Provinciaal		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
≤ 5.000	12,9%	13,7%	26,9%	15,6%	13,7%	19,1%
5.001 - 25.000	24,2%	26,7%	13,5%	27,0%	24,7%	20,9%
25.001 - 100.000	40,3%	30,5%	27,9%	27,6%	26,8%	23,6%
100.001 - 250.000	14,5%	16,0%	17,3%	12,6%	16,3%	14,5%
≥ 250.001	8,1%	13,1%	14,4%	17,2%	18,5%	21,8%

TABEL D

	Gemeente Heerenveen			Provinciaal		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
aantal vergaderingen	23	23	23	485	473	475
percentage plannen met bezoek	48%	49%	47%	50%	50%	55%
plannen met bezoek/vergadering	6,9	6,9	5,3	7,0	6,6	7,3%
plannen met bezoek totaal	158	158	122	3412	3134	3449

Vooroverleg

Dit jaar werd bij **44,5%** plannen gebruik gemaakt van de mogelijkheid van vooroverleg. Groot voordeel van het bespreken van plannen in een vroeg stadium is dat over cruciale ontwerpkeuzes kan worden overlegd zonder dat dit leidt tot wijziging van reeds uitgewerkte planaspecten. Niet alleen worden hiermee tijd en kosten bespaard, ook scheelt het teleurstelling of zelfs frustratie aan de kant van de aanvragers. Daarbij heeft men in een vooroverlegstadium nog geen druk van dwingende termijnen, waardoor er meer ruimte is om de besproken aandachtspunten niet enkel als op zichzelf staande kritiekpunten te verwerken, maar om ze mee te nemen als handvatten voor een sterk totaalontwerp.

Ditzelfde geldt voor ruimtelijke plannen naast de concrete aanvragen omgevingsvergunning. Ook hier wordt de commissie graag in een vroeg stadium betrokken bij plannen omtrent de omgevingskwaliteit. Bij het ontwikkeling van nieuwe bestemmingsplannen, het vormen van beeldkwaliteitsplannen of andere initiatieven op stedenbouwkundig- of gebouwniveau, kan de gemeente gebruik maken van de expertise van hûs en hiem. Aandachtspunten, valkuilen en aanvullende ideeën kunnen in dat geval vanaf het begin van de planvorming worden meegenomen. Niet alleen kan hierdoor voorkomen worden dat in een eindfase alsnog wordt geadviseerd om fundamentele keuzes te heroverwegen, maar bovenal vergroten we op die manier gezamenlijk de eindkwaliteit.

Aanbeveling: De commissie adviseert u om het vooroverleg te blijven stimuleren en wil graag zo vroeg mogelijk betrokken zijn bij plan- en ontwerpprocessen.

Tussenoverleg

In een zogenoemd tussenoverleg kan met de commissie van gedachten worden gewisseld over het gegeven advies om gezamenlijk te zoeken naar mogelijke oplossingsrichtingen. Soms wordt hierbij door de aanvrager een aantal alternatieven getoond. Dit werkt efficiënt omdat hiermee direct inzichtelijk is welk effect de verschillende wijzigingen zullen opleveren.

De centrale adviescommissie

Veruit de meeste aanvragen kunnen onder mandaat door de lokale commissie worden afgehandeld, waarbij in sommige gevallen een plan wordt meegenomen om het met een grotere groep adviseurs te bespreken in de zogenoemde bureaucommissie. Plannen waarvoor door complexiteit, maatschappelijke impact of anderszins bijzondere aspecten een breder samengestelde commissie van belang is, worden voorgelegd aan de Centrale Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit van hûs en hiem. Hierin nemen naast architecten ook andere deskundigen plaats, zoals op het gebied van landschap, stedenbouw en monumentenzorg. Ook een burgerlid maakt deel uit van de Centrale Adviescommissie.

In 2024 zijn van de ons voorgelegde plannen geen plannen behandeld in de Centrale Adviescommissie Omgevingskwaliteit.

Overige advisering

Naast de reguliere advisering in het kader van vergunningaanvragen heeft de commissie ook op andere manieren geadviseerd. Zo heeft de commissie op verzoek het 'Concept-Beleid Zonnepanelen op/bij monumenten en beschermde dorpsgezichten' doorgenomen en beoordeeld op basis van leesbaarheid en bruikbaarheid.

In dit verslagjaar heeft u als gemeente hoofdzakelijk ons advies gevraagd ten aanzien van de reguliere advisering. Uiteraard zijn wij ook voor advies beschikbaar waar het andere zaken omtrent de omgevingskwaliteit betreft. Zo kunt u ten aanzien van nieuw vast te stellen beleid (zoals beeldkwaliteitsplannen) ook in de ontwikkelingsfase onze expertise inzetten, zowel op inhoudelijk gebied als wat betreft toetsing op praktische toepasbaarheid. Ook bij het vormgeven van invulling aan de omgevingswet staat hûs en hiem tot uw beschikking.

Aanbeveling: De commissie biedt haar expertise breed aan ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit, ook ter ondersteuning in de ontwikkelingsfase voor nieuw beleid.

Overige activiteiten

Het is inmiddels alweer even geleden dat de commissie met de raadsleden op fietsexcursie is geweest door de gemeente. In het afgelopen jaar heeft er geen excursie plaatsgevonden.

Aanbeveling: Graag nodigen we de raadsleden uit om in het komende jaar, mits de omstandigheden het toelaten, met elkaar de gemeente op de fiets te verkennen en zo ook diverse zaken aangaande de ruimtelijke kwaliteit te bespreken.

In het oog springend

Als we de reeks adviesaanvragen van 2024 overzien dan valt ons het volgende op:

- De wereld ontwikkelt zich continu. En hoewel verbetering daarin altijd het uitgangspunt is, leiden sommige innovaties ook tot neveneffecten die niet altijd positief zijn. Ook op de omgevingskwaliteit kunnen vooruitstrevende ontwikkelingen impact hebben, bijvoorbeeld doordat installaties nodig zijn. Zonnepanelen zijn al lang niet meer een nieuw fenomeen in het straatbeeld en tussen de adviesaanvragen zien wij steeds vaker voorstellen voor het plaatsen van een buitenunit voor een warmtepomp. Zeker in bestaande situaties wordt vaak in eerste instantie gezocht naar een installatiewijze en -positie waarbij de ingreep zo klein mogelijk en daarmee de kosten zo voordelig mogelijk zijn. De impact van het totaal van al deze individuele ingrepen op het omgevingsbeeld is echter groot, waardoor verrommeling van de omgeving dreigt te ontstaan.

Aanbeveling: Aanvullend beleid ten aanzien van de positie en uitstraling van installaties als zonnepanelen en warmtepompunits is van belang om verrommeling van het omgevingsbeeld te voorkomen.

- Niet alleen op individueel vlak neemt de behoefte aan installaties toe. Ook netbeheerders zijn aan het uitbreiden om met nieuwe ontwikkelingen mee te gaan. Er is behoefte aan nieuwe en grotere transformatorstations en meer lokaal aan nieuwe transformatorkasten. Nut en noodzaak kunnen hierin al snel de overhand voeren waardoor het belang van een goede omgevingskwaliteit ondergeschikt dreigt te worden. Maar wanneer in een vroeg stadium gezamenlijk wordt gezocht naar de beste locatie en een goede inpassing, kunnen nut en omgevingskwaliteit hand in hand de leefbaarheid vergroten.

Aanbeveling: Door als gemeente in een vroege fase contact te hebben met netbeheerders, kan op tijd invloed worden uitgeoefend op de plek en wijze waarop aanvullende installaties in het openbaar gebied tot stand komen. Als uw adviseurs omgevingskwaliteit dragen wij hier graag in een vroeg stadium aan bij.

Gemeentelijk beleid

De commissie beoordeelt de plannen voor bouwwerken op basis van door de gemeenteraad vastgestelde beleidsnota's met criteria. Als het gaat om een monument, wordt beoordeeld of de monumentale waarden van het pand in voldoende mate worden gerespecteerd. De advisering vindt steeds plaats binnen de bouwmogelijkheden van het bestemmingsplan.

Van welstandsnota naar beleidsregels in het omgevingsplan

Het vigerende beleid waarop aanvragers hun plannen kunnen baseren en dat de onderlegger vormt voor onze advisering, is per 1 januari 2024 als bruidsschat opgenomen in het tijdelijk omgevingsplan van de gemeente. Het door de gemeenteraad vastgestelde beleid is verhelderend voor initiatiefnemers en biedt houvast bij de begeleiding en de beoordeling van plannen. Wel komt het voor dat het beleid op aspecten onvoldoende afgestemd lijkt op de behoeften en uitdagingen van de huidige tijd, bijvoorbeeld ten aanzien van duurzame ontwikkeling. Daarbij geeft de in werking getreden Omgevingswet ook aanleiding om te bekijken of het beleid op een manier kan worden vormgegeven, die meer aansluit bij de intentie van de wet om omgevingskwaliteit meer integraal te benaderen.

In samenwerking met zusterorganisaties uit andere provincies en de Federatie Ruimtelijke Kwaliteit, onderzoekt hûs en hiem welke bouwstenen een goede basis kunnen vormen om goede beleidskaders te ontwikkelen in het omgevingsplan. Zo zal op sommige vlakken een meer specifieke kaderstelling wenselijk zijn terwijl in andere situaties juist vooral een open maar stevige basis de voorkeur geniet. Van de uitkomst van deze landelijke exercitie stellen we u uiteraard op de hoogte, maar ook in de tussentijd kunt u als gemeente gebruik maken van de expertise van hûs en hiem voor advisering bij het opstellen van nieuw beleid op het gebied van omgevingskwaliteit.

Aanbeveling: De commissie adviseert om bij het ontwikkelen van kwaliteitsbeleid zowel de inhoud als de vorm tegen het licht te houden. Hûs en hiem denkt hierbij graag met u mee.

Aanbeveling: De commissie beveelt aan om het beleid aan te passen aan de huidige transitiebehoefte naar een meer duurzame leefomgeving en daarbij helder onderscheid te maken tussen gebieden waar de waarden van het traditionele beeld de overhand blijven houden en gebieden/situaties waar meer ruimte is voor nieuwe ontwikkelingen. Hûs en hiem denkt hierover graag met u mee.

Aanbeveling: Wij bevelen aan om de welstandsnota aan te vullen met beeldmateriaal ter verduidelijking van het beleid en als inspiratie voor de aanvragers.

Erfgoedbeleid

Naast de panden die vanuit het rijk een beschermde status hebben gekregen als rijksmonument, heeft de gemeente Heerenveen voor een groot deel van haar grondgebied relevante objecten aangewezen als gemeentelijk monument. Sommige gebieden maakten ten tijde van de aanwijzingen nog geen onderdeel uit van de gemeente Heerenveen. Hier geldt dat er vooralsnog geen objecten zijn aangewezen als gemeentelijk monument. Panden die waardevol zijn voor het omgevingsbeeld zijn daardoor nu nog niet beschermd, waarmee de kans bestaat dat ze verloren gaan voordat hun waarde op papier is bevestigd.

In algemene zin geldt dat de waarde van panden vaak pas mettertijd inzichtelijk wordt. Een regelmatige (her)inventarisatie is daarom van belang, waarbij ook aandacht is voor cultuurhistorisch waardevolle objecten uit de naoorlogse periode.

Aanbeveling: We bevelen aan het erfgoedbeleid voor alle dorpen en het gehele buitengebied gelijkwaardig en van gelijke waarde en kwaliteit te maken door de cultuurhistorische verkenning, de inventarisatie en de aanwijzing van gemeentelijke monumenten uit te breiden met de nog niet onderzochte delen van de gemeenten.

Aanbeveling: Een regelmatige (her)inventarisatie van waardevolle panden is van belang, met daarbij ook aandacht voor de cultuurhistorisch waardevolle objecten uit de naoorlogse periode.

Handhavingsbeleid

Wanneer een bouwplan niet past binnen het gemeentelijk beleid, zal de aanvrager moeten schakelen in verwachtingen en wensen. Op zichzelf is dit al even slikken, maar wanneer in de omgeving voorbeelden te zien zijn waar een soortgelijk plan wél is gerealiseerd, ontstaat er niet zelden onbegrip en frustratie. Zonder gedegen handhavingsbeleid kan het gevoel ontstaan dat het aanvragen van een vergunning enkel tot beperkingen leidt. Daarbij kan het voorkomen dat een ongewenste situatie dusdanig vaak wordt gerepeteerd (in de veronderstelling dat het op die manier mag) dat een nieuw overheersend omgevingsbeeld ontstaat dat aan kwaliteit heeft ingeboet. Onder andere bij kleine bouwplannen als dakkapellen en erfafscheidingen bestaat dit risico.

Aanbeveling: De commissie adviseert u om ten aanzien van welstand een meer actief handhavingsbeleid te voeren.

Aanbevelingen

In dit jaarverslag hebben we verschillende aanbevelingen geformuleerd. We vatten ze hier nog een keer samen:

- De commissie adviseert u om afwijkingen van onze adviezen terug te (blijven) koppelen om goede afstemming te waarborgen tussen de advisering en de beleidsintenties van de gemeente.
- De commissie adviseert om bij het ontwikkelen van kwaliteitsbeleid zowel de inhoud als de vorm tegen het licht te houden. Hûs en hiem denkt hierbij graag met u mee.
- Graag nodigen we de raadsleden uit om in het komende jaar, mits de omstandigheden het toelaten, met elkaar de gemeente op de fiets te verkennen en zo ook diverse zaken aangaande de ruimtelijke kwaliteit te bespreken.
- Door als gemeente in een vroege fase contact te hebben met netbeheerders, kan op tijd invloed worden uitgeoefend op de plek en wijze waarop aanvullende installaties in het openbaar gebied tot stand komen. Als uw adviseurs omgevingskwaliteit dragen wij hier graag in een vroeg stadium aan bij.
- De commissie beveelt aan om het beleid aan te passen aan de huidige transitiebehoefte naar een meer duurzame leefomgeving en daarbij helder onderscheid te maken tussen gebieden waar de waarden van het traditionele beeld de overhand blijven houden en gebieden/situaties waar meer ruimte is voor nieuwe ontwikkelingen. Hûs en hiem denkt hierover graag met u mee.
- De commissie adviseert u om ten aanzien van welstand een meer actief handhavingsbeleid te voeren.
- De commissie adviseert om aan te sturen op een openbare behandeling van de plannen en alleen bij zwaarwegende redenen een vooroverleg besloten te houden.
- De commissie biedt haar expertise breed aan ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit, ook ter ondersteuning in de ontwikkelingsfase voor nieuw beleid.
- Aanvullend beleid ten aanzien van de positie en uitstraling van installaties als zonnepanelen en warmtepompunits is van belang om verrommeling van het omgevingsbeeld te voorkomen.
- We bevelen aan het erfgoedbeleid voor alle dorpen en het gehele buitengebied gelijkwaardig en van gelijke waarde en kwaliteit te maken door de cultuurhistorische verkenning, de inventarisatie en de aanwijzing van gemeentelijke monumenten uit te breiden met de nog niet onderzochte delen van de gemeenten.
- Wij bevelen aan om de welstandsnota aan te vullen met beeldmateriaal ter verduidelijking van het beleid en als inspiratie voor de aanvragers.
- De commissie adviseert u om het vooroverleg te blijven stimuleren en wil graag zo vroeg mogelijk betrokken zijn bij plan- en ontwerpprocessen.
- Een regelmatige (her)inventarisatie van waardevolle panden is van belang, met daarbij ook aandacht voor de cultuurhistorisch waardevolle objecten uit de naoorlogse periode.

Colofon

hûs en hiem
adviseurs omgevingskwaliteit

Johan Willem Frisostraat 1
8933 BN
Leeuwarden

058-2337930
www.husenhiem.nl
husenhiem@husenhiem.nl